

Nr 242.

Av herr **Ekströmer** m. fl., i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående den fortsatta utbyggnaden och organisationen av landets försvarskrafter.*

För närvarande tjänstgöra såsom försvarsområdesbefälhavare (fobef) främst överstar, i regel förutvarande regementschefer. Trots de förtjänster som åtskilliga av dessa befattningshavare inlagt kan systemet knappast sägas ha fungerat på ett tillfredsställande sätt. Många av dessa officerare ha varit gamla, t. o. m. i 70-årsåldern, och tagit avsked från tjänsten innan de tillträdde befattningen som fobef. Särskilt under den första tiden efter det att de tillträdde sina krigsbefattningar (1938) inverkade det menligt, att de på detta sätt varit borta en tid från den aktiva militära tjänsten. Ju längre denna bortovaro varit, desto svårare måste fobef i allmänhet ha haft att sätta sig in i sitt nya arbete. Mycket har härvid berott på stabscheferna, men dessa ha vanligtvis icke varit aktiva officerare och dessutom i de flesta fall saknat nämndvärd militär meritering.

I anslutning till försvarsutredningen föreslås nu i försvarspropositionen, att fobef i framtiden skall finnas även i fredstid och vara pensionerad regementsofficer, i regel överstelöjtnant. Hans arvode har satts till Oa 14, d. v. s. med tilläggsarvode till pensionen blir hans sammanlagda löneinkomst densamma som en aktiv överstelöjtnants. Vidare föreslås att 24 fobef skola finnas. De skola tillträda befattningarna vid 50—55 års ålder och kvarstå till 60 år. Ytterligare föreslås, att stabscheferna skola vara aktiva officerare.

I jämförelse med den nuvarande ordningen innebära dessa förslag flera förbättringar. Kåren föryngras och går till sin uppgift utan avbrott men med färsk erfarenhet från den aktiva tjänstgöringen. I stabschefen får fobef ett bättre stöd och en kunnigare ledare av fostabens arbete än som hittills i regel stått honom till buds.

Regeringsförslaget är emellertid behäftat med uppenbara svagheter. Sålunda får fobef såsom varande högst överstelöjtnant mindre möjlighet än de nuvarande överstarna att göra sig gällande gentemot de myndigheter, exempelvis länsstyrelserna, med vilka han närmast har att samarbeta. Man måste vidare räkna med att en regementsofficer, som redan efter någon tid i denna befattning själv anser sig sakna utsikt att avancera och därför söker förtidspensionering och fobefbefattning, inte skall vara någon synnerligen framstående militär. De nya befattningshavarna torde därför komma att representera ett urval, som är underlägset exempelvis inskrivningscheferna, och de torde under alla förhållanden bli mindre kapabla än de nuvarande, vilka dock i de flesta fall varit regementschefer och därvid samlat värdefulla erfarenheter för sin tjänst när det gäller formerna för samarbete med civila

myndigheter liksom i förvaltnings- och organisationsfrågor — erfarenheter som en regementsofficer av lägre grad icke kunnat vinna. Därtill kommer att vissa svårigheter i befälshänseende komma att uppstå, därest fobef blir en överstelöjtnant. Grupperas exempelvis ett regemente i beredskapssyfte inom försvarsområdet, är dess chef i regel alltid av högre grad än fobef. Den senare blir då underställd den förre, trots att motsatsen vore det önskvärda; fobef representerar nämligen kontinuiteten i hemortsförsvaret och bör ha förskaffat sig vida större kunskaper om förhållandena inom området och om dess territoriella försvar än en chef för ett nyanlännt regemente. Om befattningen som fobef beklädes av en f. d. regementschef, uppstå icke samma svårigheter, ty fobef kan då i regel beräknas vara den till tjänsteställningen främste av de två.

För att undgå dessa olägenheter och för att ge befälhavarna för de för territorialförsvaret viktiga försvarsområdena en högre kompetens vilja vi föreslå följande anordningar: Som fobef förordnas i regel en f. d. regementschef. Han befordras till fobef, då det blir uppenbart att han inte kan vänta vidare avancemang. Detta torde bli klart några år före pensionsålderns inträde, d. v. s. några år före 60-årsåldern. Han kvarstår i aktiv tjänst med lön enligt Ob 1 intill dess att han eljest skulle ha pensionerats. Har han visat sig mindre lämplig såsom fobef eller saknar han nödig fysisk och andlig vigör, avgår han då med pension i vanlig ordning. Befinnes han däremot lämplig och kapabel kan han erhålla förlängt förordnande, förslagsvis först för tre år och därefter ev. ytterligare för två år. Maximalålder för fobef bör vara 65 år. Under den tid, då han uppbär pension men är förordnad till fobef, åtnjuter han ett tilläggsarvode av sådan storlek, att den sammanlagda löneinkomsten blir densamma som lön enligt Ob 1. Endast i den mån lämpliga förutvarande regementschefer inte finnas att tillgå bör överstelöjtnant förordnas till fobef.

Genom en anordning av det slag som ovan skisserats vinnas följande fördelar:

1) Fobef blir bättre kvalificerad, kommer direkt från den aktiva militära tjänsten, äger en regementschefs vidsträckta organisatoriska erfarenheter och får därigenom större möjlighet än hittills att hävda sig och försvarsområdets intressen i samarbetet med civila och militära myndigheter.

2) Fobef får i de flesta fall en högre tjänsteställning än cheferna för de förband, som kunna komma att förläggas inom försvarsområdet, något som ej blott har formell betydelse för befälsförhållandena utan även kan vara av stort praktiskt värde för territorialförsvaret.

3) Möjlighet yppas att utan diskreditering förflytta regementschefer, som börja bli för gamla på sina krävande poster, och anordningen bör i detta hänseende ses i sammanhang med andra ifrågasatta åtgärder i likartat syfte, såsom införande av ett disponibilitetsinstitut, sänkning av pensionsåldern

och förtidspensionering. Förutvarande regementschefer, som ännu äro vid full arbetsduglighet, skulle härigenom få större chanser än nu att beredas sysselsättning; hittills ha de varit mindre väl lottade i detta hänseende i jämförelse med majorer och överstelöjtnanter, vilka såsom varande yngre haft större utsikter till civila anställningar och dessutom inom försvaret kunnat få tjänster såsom militär- och försvarsassistenter eller haft tillgång till arvodsbefattningar i staber och förvaltning.

4) Möjlighet öppnas på denna väg att genomföra en önskelig föryngring på posterna som regementschefer, poster som i vissa hänseenden få betraktas som de kanske betydelsefullaste inom försvaret och på vilka det är av synnerlig vikt att ungt, kraftfullt folk placeras.

Anordningen kan emellertid inte genomföras utan att vissa merkostnader uppstå i jämförelse med utredningen och propositionens förslag. Beräknar man approximativt, att av de 24 fobef 8 stå kvar på aktiv stat och 16 äro pensionerade, skulle kostnadsökningen i jämförelse med propositionens förslag uppgå till c:a 117.000 kr. per år enligt följande beräkning:

8 st. Ob 1 löner	112.080:—
16 st. Ob 1 arvoden	87.580:—
	<hr/>
	199.660:—
minskat med 24 st. Oa 14 arvoden	82.296:—
	<hr/>
	Kostnadsökning 117.374:— per år.

Denna beräkning är givetvis endast gjord för att på ett ungefär ange omfattningen av merkostnaden. I den mån ifrågavarande förtroendeämbetsmän eljest skulle ha övergått på disponibilitetsstat minskas denna merkostnad något.

Med hänvisning till vad vi ovan anfört få vi hemställa,

att riksdagen i samband med behandlingen av proposition nr 210 måtte besluta att befattningarna som försvarsområdesbefälhavare i regel måtte besättas med avträdande regementschefer, vilka kunna förordnas därtill före pensionsålderns inträde — i syfte att en ständig föryngring på regementschefsposterna därigenom möjliggöres — och vilka i mån av lämplighet kunna få kvarstanna till uppnådda 65 år.

Stockholm den 29 april 1942.

Ivar Ekströmer.

Axel Mannerskantz.

William Nisser.